

Pracovní list

O 2. světové válce slyšel každý z nás. Všichni známe pojmy nacismus, Adolf Hitler, koncentrační tábory, roky 1938 – 1945...

My bychom Vás chtěli prostřednictvím šesti krátkých třiminutových videí seznámit s událostmi na samém konci války, kdy západní Čechy včetně Plzně po dlouhých sedmi letech osvobodila americká armáda. Ke každému videu je připravena otázka – odpověď na ni pro vás bude jednoduchá, stačí poslouchat.

Nejprve krátký úvod do situace ve válečné Plzni...

Plzeň byla okupována hitlerovským Německem od 15. března 1939. To s sebou pochopitelně přineslo mnohé změny. Z plzeňské Škodovky se stal významný producent zbraní a munice. Plzeňští Židé (stejně jako Židé na jiných místech) byli uvězněni v koncentračních táborech, odkud se jich vrátila jen hrstka. Od roku 1942 se Plzeň stala opakovaně cílem bombardování spojeneckými vojsky, jejichž cílem byla zdejší zbrojovka a také nádraží. Letecké útoky se vystupňovaly v dubnu 1945. Počátkem května 1945 se k městu přiblížila fronta. 5. května 1945 Plzeň povstala proti okupantům a o den později byla Plzeň osvobozena jednotkami generála Pattona. Po dlouhých 6 letech se Plzeňané dočkali míru a svobody.

Video č. 1 Bombardování Škodovky

Škodovy závody v Plzni se opakovaně dostávaly na seznam strategických cílů pro posádky od Bomber Command a US Army Air Force. V polovině dubna 1943 se plzeňskou Škodovku pokusila zničit britská RAF, ale pumy určené továrně poničily léčebnu duševně chorých v nedalekých Dobřanech. Britská i americká vzdušná síla zaútočila v průběhu války ještě několikrát, ale vždy neúspěšně. Úspěšný byl až nálet uskutečněný 25. dubna 1945 americkou „Mocnou osmou“.

Otázka: Proč spojenci chtěli zničit plzeňské Škodovy závody?

Video č. 2 5. květen 1945 Plzeňské povstání

Povstání proti německým okupantům vypuklo v Plzni v ranních hodinách 5. května 1945. Povstalci obsadili radnici a tzv. „Hnědý dům“ v Husově ulici, kde sídlilo NSDAP. Ve Škodovce příslušníci požárního sboru spolu s dalšími odzbrojili členy německé závodní stráže a z bran závodu vyjely do ulic 3 tanky. Povstání se neobešlo bez obětí, asi třicet Čechů zemřelo na Klatovské třídě, na Saském mostě, v Nerudově ulici a na řadě dalších míst. Dalšímu krveprolití zabránil příjezd americké 16. obrněné divize ráno 6. května 1945.

Otázka: Kdo byl George Smith Patton?

Video č. 3 6. květen 1945 Osvobození Plzně

Úder proti nacistickým okupantům západočeské metropole byl zahájen muži od „Šestnácté obrněné“ 6. května 1945 v šest hodin ráno. Ve třičtvrtě na osm se objevila na plzeňském předměstí rota B od 23. jízdní průzkumné eskadrony a v osm hodin dorazila do samého centra Plzně.

Otázka: Kde v Plzni má šestnáctá obrněná svůj pomník?

Video č. 4 7. květen 1945 Svobodná Plzeň

Americká 2. pěší divize „The Second Division“ vznikla již v říjnu 1917. Účastnila se bojů ve Francii, v Normandii i v Ardenách. Dne 5. května 1945 vstoupila spolu s dalšími americkými jednotkami do Čech. Američtí „Indiáni“ se stali živoucí legendou a symbolem osvobození Domažlicka, jižního Plzeňska a Rokycanska. Američtí vojáci se žvýkačkami, velkými helmami a především znakem s hlavou indiána na rameni se stali synonymem osvobození západních Čech.

Otázka: Kdo v Plzni převzal hlavu indiána do svého znaku? Do videa se nám vloudil šotek a přeházel pořadí číslic u roku, kdy Martin Straka dovedl plzeňské indiány k vítězství. V kterém roce se to stalo doopravdy?

Video č. 5 1948 – 1989 Muži generála Pattona měli být zapomenuti

S nastolením komunistické diktatury v Československu po únoru 1948 se změnil oficiální výklad dějin o osvobození jihozápadních Čech americkou armádou. Z osvoboditelů se stali okupanti a třídní nepřátelé. Místo na křižovatce „U Práce“, kde měl stát pomník americké armádě, bylo v květnových dnech vždy pečlivě hlídáno tajnou policií. Pamětní desky na většině míst byly odstraněny. Na odvážné muže generála Pattona mělo být zapomenuto za každou cenu. Dobu pokřivené historie a násilně potlačené vděčnosti ukončil až 17. listopad 1989. V květnu 1990 si Plzeň po dlouhých 45 letech opět svobodně připomenula slavné chvíle osvobození města americkou armádou.

Otázka: Proč byly po roce 1948 odstraněny všechny připomínky na osvobození americkou armádou?

Video č. 6 Slavnosti svobody v Plzni

Od roku 1990 se Plzeň každoročně v květnu pomyslně vrací do roku 1945. Konají se zde Slavnosti svobody, na které přijíždějí lidé z celého světa, aby společně s obyvateli města, vojenskými veterány a jejich rodinnými příslušníky oslavili osvobození americkou armádou.

Otázka: Plzeňské slavnosti svobody jsou unikátní. Slaví se u vás (ve vašem městě) konec 2. světové války? Pokud ne, zeptejte se na důvod svého učitele, rodičů nebo třeba starosty města. Mnoho se dá zjistit také z městských kronik.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Materiál byl zpracován ve spolupráci s muzeem Patton Memorial Pilsen - <https://www.patton-memorial.cz/>

Licence: CC BY-NC-SA 4.0

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

